

Nazval jsem vás přáteli (IV): Nejlepší pojistka na život

Přátelství mezi lidmi
povolánými ke stejnému
poslání umožňuje, aby bylo
vždy cestou naplněnou štěstím.

04.12.2020

Konec čtyřicátých let. V Zurbaránu,
jedné z prvních ženských
univerzitních kolejí v Madridu, mají
ve zvyku bdít jednu noc v měsíci při
adoraci Ježíše v eucharistii. Brzké
vstávání, podle daného

harmonogramu, aby Pán nezůstával sám, pokaždé dojíká srdce jedné vysokoškolačky. Tento noční podnik zaštiťuje blahoslavená Guadalupe, která je ředitelkou koleje; zůstává vzhůru a píše dopisy ve své pracovně, velmi blízko oratoře, pro případ, že si některé z děvčat přeje pokračovat v modlitbě dobrým rozhovorem. V nočním tichu si vzájemně sdílí svá očekávání, předsevzetí, starosti... Guadalupe nespí, aby všem nabízela své přátelství. Není tedy divu, že ti, kdo ji poznali, vzpomínají, že „měla mimořádnou schopnost navazovat přátelství. Je zřejmé, že měla zvláštní dar jednat s lidmi, působila nesmírně sympaticky a měla mnohé lidské hodnoty, avšak ráda bych zvlášť zdůraznila její silný smysl pro přátelství“¹.

Vzájemný vztah

Přátelství se vždy vyznačuje nezištností; pokud je vyhledáváno z povinnosti nebo pokud se jej člověk snaží získat jako cíl, pak nevzniká opravdově. Guadalupe například nehromadila fyzickou únavu z toho, že spávala o něco méně, protože by to vyžadovala nějaká úmluva, a ani dívky, které ochotně přicházely na pohovor do její místnosti, to nedělaly proto, že by musely skládat účty ze svého života, a už vůbec ne v nočních hodinách. Guadalupe a každá obyvatelka koleje sdílely něco, co je nutkalo vzájemně se otevírat. Možná některá z nich také studovala chemii, jiná měla touhu cestovat po světě, další snad nedávno přišla o svého otce; Guadalupe s některou z nich pravděpodobně sdílela potřebu vést hlubší vnitřní život a s jinou snad i povolání do Opus Dei. Při pomyšlení na tuto rozmanitost vkusu a tužeb, které můžeme mít s druhými společné, svatý Jan Zlatoústý poznamenává, že čím důležitější je

to, co nás spojuje, tím pevnější mohou být pouta, která z toho mohou vzejít: „Jestliže pouhá skutečnost, že jsou ze stejného města, stačí mnohým k tomu, aby se stali přáteli, jak veliká láska musí být mezi námi, kdo sdílíme tentýž dům, tentýž stůl, jednu cestu, jedny dveře, totožný život, totožnou hlavu; téhož pastýře a krále a mistra a soudce a Stvořitele a Otce?“².

Prelát Opus Dei – kterého mnozí nazývají *Otcem* právě proto, že stojí v čele rodiny – tvrdí, že „hluboký vztah existuje i mezi bratrstvím a přátelstvím. Z bratrství, vztahu založeném čistě jen na společném synovství, se stává přátelství díky vzájemné lásce sourozenců“³. V přátelských vztazích zároveň působí Bůh, který si mnohdy volí i dva či více přátel pro jedno a totéž poslání, jak tomu bylo u mnoha svatých v průběhu dějin. Mezi bratrstvím a přátelstvím se tedy vytváří pozitivní

vzájemný vztah: zatímco první lidem trvale nabízí pevnou společnou bázi – založenou například na tom, že se jim dostalo stejného povolání – druhé přispívá k tomu, aby tyto touhy přetrvaly v čase během šťastné cesty. V roce 1974 svatý Josemaría, když přicestoval na místo, kde se měl setkat se svými syny supernumeráři v Argentině, řekl: „Prosím vás dnes, hned ze začátku, abyste bratrství žili tak, abyste neopouštěli toho, kdo bude mít nějaké trápení, ani toho, kdo bude prožívat radost. Toto není pojistka na život, je to něco víc: pojistka na život věčný“⁴.

Boží prst je zde

Právě v Argentině se roku 1902 narodil Isidoro Zorzano, syn španělských rodičů. O tři roky později se vrátil do Evropy, do města Logroño, kde poznal svatého Josemaríu, dospívajícího mladíka jako byl on. Rychle se spřátelili,

přestože po skončení studií se jeden rozhodl pro inženýrství a druhý pro kněžství. Kontakt mezi nimi se tím však nepřerušil a vzájemná korespondence jejich přátelství potvrzuje. „Můj milovaný příteli, protože jsem již poněkud odpočatější, mohou jít některé odpoledne ven, kdy se Ti to hodí, stačí, když mi jen napíšeš vzkaz. Pozdravuje tě tvůj dobrý přítel, Isidoro“⁵, napsal jeden. Jeho druh v době, kdy už bydlel ve španělském hlavním městě, v jednom z dopisů odpověděl: „Milý Isidore, až budeš mít cestu do Madridu, nezapomeň se za mnou zastavit. Rád bych ti pověděl něco velice zajímavého. Zdraví Tě Tvůj dobrý přítel“⁶. Za krátkou dobu, bylo mu devětadvacet let, nadešla v životě Isidora ona zásadní chvíle. Ve svém nitru cítil, že od něj Bůh něco žádá. Zároveň s ním chtěl jeho přítel Josemaría promluvit o Opus Dei, které podnikalo první krůčky. Bylo zapotřebí pouze jednoho setkání, na

němž mluvili o svatosti uprostřed světa, aby si Isidoro uvědomil, že Bůh v tomto přátelství působil v tom smyslu, že mu daroval povolání k Dílu. Tento vztah, který je od mládí spojoval, starostlivost jednoho o druhého, tehdy nabyl nových rozměrů a přivedl Isidora k závěru: „Boží prst je zde“⁷.

Poté, co Isidoro objevil své povolání, neustoupila pochopitelně citová pouta z období jejich přátelství do pozadí. Bůh nás stvořil s duší a tělem, a proto nadpřirozené spojení neruší přirozená dobra, o která všichni usilujeme, což vidíme na příkladu Ježíše, který svůj život sdílel s přáteli. Proto svatý Josemaría poznamenává, že „Bůh, náš Pán, si v Dílu přeje křesťanskou lásku a přirozené soužití, které přechází v nadpřirozené bratrství, nikoliv v konvenčnost, pokud jde o jeho způsob“⁸. Láska není něco *zduchovnělého*, nýbrž je konkrétní,

ztělesněná, projevuje se ve vztahu jednoho k druhému. Nejedná se o formalismus, který by se zakládal pouze na dobrých způsobech nebo zdvořilosti uklidňující lidské svědomí, ale snaží se milovat všechny takovou láskou, jakou by prokazovala jejich vlastní matka.

14. července 1943, o málo více než deset let po onom zásadním setkání v Madridu, vedou oba přátelé – kteří se nyní stali otcem a synem nadpřirozené rodiny – svůj poslední rozhovor. V těchto chvílích si možná připomínají své mládí, vzájemné dopisy, spolupráci v Akademii DYA, zařizování otevření první koleje, pohnuté události během občanské války, diagnózu Isidorovy rakoviny... Svatý Josemaría se Isidorovi na rozloučenou svěřil s přáním: „Prosím Pána, aby mi dal takovou smrt jako tobě“⁹. Ježíš nás učí, že „nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život.“ (Jan 15,13), a právě

toto bylo Isidorovi v jeho posledních dnech povzbuzením: možnost být z nebe nadále spojen se všemi v Dílu tak, jako tomu bylo na zemi.

Nejméně žárlivá ze všech lásek

Všichni víme, že v mnoha důležitých mezilidských vztazích – například ve vztahu manžel-manželka nebo bratr-sestra – z objektivního pouta, které je spojuje, automaticky nevyplyvá přátelský vztah. Dokonce ani existence opravdového přátelství v určitých chvílích nezaručuje odolnost tohoto vztahu vůči zubu času. Také Benedikt XVI. v době, kdy byl ještě kardinálem, ve svém uvažování o nadpřirozeném bratrství mezi křesťany realisticky upozorňuje, že „skutečnost, že jsou bratry a sestrami, automaticky neznamená, že by byli vzorem lásky“¹⁰. Připomíná také, že to na mnoha místech dokládá Písmo svaté,

od knihy Genesis až po podobenství, která vypráví Ježíš.

Proto také „bratrství pramenící ze společného povolání do Díla se má projevovat přátelstvím“¹¹, které – stejně jako ostatní vztahy, do kterých vstupuje lidská svoboda, nevzniká okamžitě. Vyžaduje to trpělivou práci a snahu vycházet druhému vstříc, otevírat mu svůj vnitřní svět, aby jej obohatil tím, čím nás chce skrze druhé obdarovat Bůh. Chvillemi, kdy lze vytvářet pouta skutečného přátelství, jsou besedy nebo rodinná setkání, při kterých každý odkrývá svoji osobnost. Pak neexistují otázky v životě druhých – starosti, radosti, bolesti, zájmy –, které by se nás osobně nedotýkaly. Vytváření domova s prosvětlenými chodbami a dveřmi otevřenými druhým je také součástí procesu osobního zrání, protože „člověk jako tvor s duchovní přirozeností se realizuje v meziosobních vztazích. Čím

opravdověji je prožívá, tím více dozrává i jeho osobní identita. Člověk nezískává svou hodnotu tím, že se izoluje, ale tím, že navazuje vztahy s ostatními a s Bohem“¹². Uspokojivě vyjadřuje sám sebe pouze v rámci společenské sítě, v níž projevuje své city.

Je tomu tak proto, že přátelství, pokud se snaží být opravdové, má potřebu nezaměřovat se s touhou druhého vlastnit, právě naopak: jestliže člověk zakusil toto veliké dobrodiní, uvědomuje si, co má a nabízí to druhým. Opravdové přátelství je školou pro další přátelství, učí nás těšit se ze společnosti druhých, ačkoliv ne se všemi samozřejmě dospějeme ke stejně blízkému vztahu. C. S. Lewis uvádí, že „opravdové přátelství je ze všech lásek tou nejméně žárlivou. Dva přátelé se radují, když se k nim připojí třetí, a tři mají radost ze čtvrtého, jen když je nově příchozí

připraven stát se skutečným přítelem. Pak mohou spolu s blaženými dušemi v Dantovi říci: ‚Přichází ten, kdo rozmnoží naši lásku.‘ Neboť v této lásce ‚dělit neznamená ubírat‘¹³. Dokonce to srovnává s obrazem, který si můžeme udělat o nebi, protože zde bude každý blahoslavený ve všech rozhojňovat radost, kterou každý z nich prožívá ze svého jedinečného patření na Boha.

Když svatý Augustin ve svém *Vyznání* s určitou nostalgií vzpomíná na určitý okruh svých přátel, uvádí nikoliv bez emocí: „Z mnohých se stává jediné“¹⁴. Popisuje, že to, co je spojovalo, byly dlouhé rozhovory provázené úsměvy, vzájemnou úslužností, společnou četbou a dokonce nenadálými neshodami, které pomáhaly zaměřit pozornost se na to, co mají společné; připomíná

hořké pocity z nepřítomnosti některého z nich, které posléze vynahradila radost z jeho příchodu. „Osobní štěstí nezávisí na dosažených úspěších, ale na lásce, kterou dáváme a dostáváme“¹⁵, na vědomí, že jsme milováni a že máme domov, kde naše pouhá přítomnost je nenahraditelná, kam se můžeme pokaždé vracet, ať se děje cokoliv. Josemaría si přál, aby právě takové byly domovy jeho synů a dcer. V tomto duchu také vzpomíná na první apoštolské dílo Opus Dei v Madridu v roce 1936: „Jestliže se do Luchanova bytu chodilo na pozvání, zůstávalo se díky přátelství“¹⁶. Toto laskavé pouto je lidsky schopno uchovat jednotu. „Pokud se budete mít rádi, bude každý náš dům domovem, jehož jsem byl sám svědkem, a přeji si, aby tomu tak bylo ve všech našich domech. Každý z vašich bratří pak bude mít svatý hlad vracet se z práce domů, a poté i chuť vyjít na ulici, do svaté války, do této války pokoje“¹⁷.

Andrés Cárdenas M.

1 Mercedes Montero, *En vanguardia*, Rialp, Madrid, 2019, str. 79.

2 Sv. Jan Zlatoústý, *In Matth. Hom.* 32,7.

3 Mons. Fernando Ocáriz, *Dopis preláta*, 1. 11. 2019, 14.

4 Sv. Josemaría, *Poznámky ze schůzky*, 24. 6. 1974.

5 José Miguel Pero-Sanz, *Isidoro Zorzano*, Ediciones Palabra, Madrid, 1996, str. 86.

6 Tamtéž, str. 112-113.

7 Tamtéž, str. 118.

8 Sv. Josemaría, *Instrukce k dílu sv. Michaela*, 101.

9 José Miguel Cejas, *Amigos del fundador del Opus Dei*, Palabra, Madrid, 1992, str. 47.

10 Joseph kardinál Ratzinger,
Křesťanství na přelomu tisíciletí,
Portál, Praha 1997.

11 Mons. Fernando Ocáriz, *Dopis
preláta*, 1. 11. 2019, 14.

12 Benedikt XVI., encyklika *Caritas in
veritate*, 53.

13 C. S. Lewis, *Čtyři lásky*, Návrat
domů, Praha 1997, str. 50.

14 Sv. Augustin, *Vyznání*, IV, 8.

15 Mons. Fernando Ocáriz, *Dopis
preláta*, 1. 11. 2019, 17.

16 José Luis González Gullón, DYA,
Rialp, Madrid, 2016, str. 196.

17 *Crónica* 1956, VII, str. 7.

.....

nazval-jsem-vas-prateli-iv-nejlepsi-
pojistka-na-zivot/ (07.03.2026)